

1. Referentie

Referentie	Verhetsel, A., Witlox, F. & Tierens, N. (2003). <i>Jongeren en wonen in Vlaanderen. Woonsituaties, woonwensen en woonbehoeften</i> . Antwerpen: De Boeck.
Taal	Nederlands
ISBN	90 455 0394 8
Publicatievorm	Boek

2. Abstract

Dit onderzoek bestaat uit de volgende delen. Als eerste stap wordt de situatie van de Vlaamse kinderen onder de loep genomen. Dit onderzoek omvat alle kinderen uit Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Daaropvolgend wordt er aan de hand van een enquête nagegaan wat de wensen zijn van de huidige jeugd over hun woning en woonomgeving. Daartoe werden twee leeftijdsgroepen bevraagd, met name leerlingen uit het 1ste middelbaar en leerlingen uit het 6de middelbaar. In het laatste deel worden deze wensen met betrekking tot de woning en woonomgeving geconfronteerd met de huidige woonsituatie van de jeugd. Er wordt met andere woorden de vraag gesteld naar de woonbehoeften van de jongeren en naar hoe deze vertaald kunnen worden in concrete beleidsconclusies.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Wonen
Trefwoord(en)	Woonbehoeften, woonsituatie, woonwensen

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	De Vlaamse ministers van Huisvesting en Onderwijs
Onderzoeker(s)	An Verhetsel Universiteit Antwerpen Url: http://www.ua.ac.be Frank Witlox Universiteit Gent Url: http://www.ugent.be Limburgs Universitair Centrum Url: http://www.luc.ac.be Nele Tierens Universiteit Antwerpen Url: http://www.ua.ac.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvragen	Is er een significant verschil in de woonsituatie van kinderen en jongeren in verschillende deelgebieden van Vlaanderen en in het bijzonder in de stadskern, stadsrand, de agglomeratie en het platteland? Wat zijn de woonwensen van de huidige jeugd over hun woning en woonomgeving? Wat zijn de reële woonbehoeften van de jongeren in de verschillende deelgebieden van Vlaanderen? Hoe kunnen die woonbehoeften vertaald worden in beleidsconclusies?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Data-analyse van de Algemene Volks- en Woningtelling van 1 maart 1991 en van data van het Rijksregister van 1 januari 2001. Een schriftelijke, semi-gestructureerde enquête.
Onderzochte groep	Het gehanteerd databestand (de Algemene Volks- en Woningtelling van 1991) omvat gegevens over alle kinderen van Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van nul tot en met achttien jaar. Aan de hand van de enquête wil men een aantal specifieke doelgroepen bevragen, met name jongeren in grote steden, in de Brusselse rand, in sociale huisvesting en in kansarme buurten. De selectie van de gemeenten is hier dan ook op afgestemd. Enerzijds werd er gekozen voor een goede vertegenwoordiging van vijf grote- en regionaalstedelijke gebieden. Anderzijds werd er gekozen voor een vertegenwoordiging van alle hiërarchische niveaus binnen de provincie Antwerpen. Om deze jongeren te bereiken werkte men via scholen. Bij de selectie van de scholen in de vooraf gekozen gemeenten werd rekening gehouden met het type buurt waarin de school zich bevindt. Ook werd er rekening gehouden met verschillende onderwijsnetten en verschillende richtingen. Er werden twee leeftijdsgroepen bevestigd: leerlingen van het eerste jaar van de eerste graad (doelgroep twaalfjarigen) en leerlingen van het tweede jaar van de derde graad (doelgroep achttienjarigen). Het totaal aantal enquêteformulieren bedraagt 4371. Een vijftigtal formulieren werden niet in het databestand opgenomen omdat ze ofwel niet ernstig ingevuld werden, ofwel veel onbeantwoorde vragen bevatte.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)

7. Resultaten

Woonsituatie	1) <u>Typologie van buurten volgens de socio-demografische kenmerken van de kinderen.</u> 54% van de kinderen wonen in buurten met 'gemiddelde socio-demografische situatie'. Deze buurten worden verspreid teruggevonden doorheen Vlaanderen. In Vlaams-Brabant zijn er relatief meer buurten gekenmerkt door 'hoge inkomensgezinnen'. Ten noordoosten van de stad Antwerpen en in de agglomeratiegemeenten rond Gent zijn eveneens veel buurten van dit type. In West-Vlaanderen zijn er minder buurten met de 'gemiddelde situatie'. Vooral de cluster 'lagere inkomensgezinnen' is sterk aanwezig in het zuidwesten van deze provincie. Ook in de Antwerpse Kempen en in mindere mate in het noordoosten van Limburg behoren relatief veel buurten tot de 'lagere inkomensgezinnen'. De cluster 'potentiële probleemgezinnen' (dit wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van veel allochtone kinderen; de kinderen wonen er veelal in grote gezinnen en veel kinderen hebben een werkloze referentiepersoon) is duidelijk aanwezig in de negentiende-eeuwse wijken van Antwerpen, Brussel en Gent. De 'eenoudergezinnen' is ook overwegend een typisch stedelijke cluster. Deze cluster omvat vooral kinderen van gescheiden ouders, zonder broers en zussen en/of waarvan de referentiepersoon deeltijds werkt. 2) <u>Typologie van buurten volgens de woningkenmerken van de kinderen.</u> Een kleine minderheid van de Vlaamse kinderen behoort tot de cluster 'grote woningen'. Deze buurten worden voornamelijk gekenmerkt door kinderen die gehuisvest zijn in grote woningen met veel kamers en vertrekken. Dit type buurt is verspreid over heel Vlaanderen maar concentraties worden ook gevonden in de rijke suburbane gemeenten. De cluster 'hoogbouw' bevat een kleine fractie van alle Vlaamse kinderen. Meer bepaald gaat het om buurten waar veel kinderen in grote flatgebouwen wonen, meestal gehuurd en zonder tuin. Dit treft men vooral in de negentiende-eeuwse wijken van Antwerpen en Brussel. De overige buurten van deze twee grootsteden behoren tot de cluster 'kleine flatgebouwen en arbeiderswoningen'. Het gaat hier om kinderen die gehuisvest zijn in kleinere flatgebouwen met dikwijls slechts één slaapkamer en anderzijds in oude rijwoningen die gebouwd zijn tijdens het interbellum. De meeste buurten in de stad Gent behoren tot de cluster 'arbeiderswoningen'. Kinderen in deze buurt wonen vooral in oude rijwoningen, gebouwd tussen 1919 en 1945, zonder klein

	comfort. Ook in de buitenste rand van Antwerpen en in de rand rond het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden deze buurten teruggevonden. Deze cluster omvat een minderheid van de Vlaamse kinderen. Meer dan de helft van alle kinderen wonen in 'gemiddelde woningsituatie', deze worden verspreid teruggevonden over Vlaanderen. 3) <u>Relatie tussen de socio-demografische kenmerken en de woonsituatie van alle Vlaamse kinderen.</u> Buurten die sociaal-demografisch gezien de gemiddelde Vlaamse toestand weerspiegelen, overlappen hoofdzakelijk met buurten die ook de gemiddelde woningkenmerken voorstellen. Buurten met veel kinderen in (potentiële) probleemgezinnen overlappen in bijna drievierde van de gevallen met buurten waar kinderen wonen in kleine flatgebouwen en oude arbeiderswoningen, dikwijls zonder comfort. De probleemgezinnen wonen praktisch niet in buurten waar veel kinderen in grote woningen met veel vertrekken wonen. Buurten met veel kinderen in gezinnen met een hoog inkomen overlappen in meer dan de helft van de gevallen met buurten die de gemiddelde Vlaamse situatie voorspellen. Meer dan één op vier van de hoge inkomensbuurten overlapt met een buurt waar veel kinderen in grote woningen gehuisvest zijn. Buurten waar gezinnen wonen met kinderen met een lager inkomen overlappen ook voor het belangrijkste deel met de voor Vlaanderen representatieve buurt. In West-Vlaanderen echter overlappen de 'arbeidersbuurten' vooral met buurten met oude (rij)woningen met weinig comfort of zelfs zonder comfort. Buurten die getypeerd worden door de aanwezigheid van eenoudergezinnen overlappen zeer sterk met de eveneens stedelijke buurten waar veel kinderen in appartementen wonen.
Woonwensen	1) <u>Algemene woontevredenheid en woonwensen:</u> <i>De woning</i> De helft van de twaalf- en achttienjarigen denkt bij de vraag naar de evaluatie van de huidige woonsituatie spontaan aan de grootte van zijn/haar woning en is hier ook tevreden over. De meerderheid vindt dat er iets veranderd moet worden aan de woning: het meest frequent is de wens een tuin te hebben of indien aanwezig, een grotere tuin. Vervolgens wordt dikwijls de wens geuit in een grotere woning te wonen of over een grotere slaapkamer te beschikken. Bovendien is meer dan één op de tien jongeren ook niet tevreden over de stilte in de woning. <i>De woonomgeving</i> Bijna de helft van de kinderen vindt het rustig in de buurt. Daarop volgt de aanwezige groenvoorziening en de sociale contacten met burens, anderen kinderen, volwassenen. Een woning dichtbij het centrum en de aanwezigheid van openbaar vervoer komen alleen bij de achttienjarigen in de top tien voor. Bovendien antwoordt deze groep vaker dat de aanwezigheid van groen en open ruimte in de buurt goed is en dat ze tevreden zijn met het feit dat alles aanwezig is in hun buurt. Twaalfjarigen antwoorden meer dan achttienjarigen dat ze tevreden zijn met de speelruimte en het sociale contact in hun buurt. Eén op de vijf bevraagde jongeren zou iets willen veranderen aan het drukke en onveilige verkeer in hun woonomgeving. Ongeveer 15% vindt dat er meer groen en open ruimte moet komen. Bijna de helft van de jongeren is niet tevreden over de fietspaden en de ontspanningsmogelijkheden in de woonomgeving. Een kleiner aandeel vindt dat de woonomgeving niet proper is of dat ze zich niet veilig voelen door de criminaliteit. Achttienjarigen zijn opvallend minder tevreden dan twaalfjarigen over de ontspanningsmogelijkheden en het aanbod aan openbaar vervoer in de woonomgeving. In het ASO zijn er gemiddeld meer tevredenen dan in de andere richtingen. Jongeren lijken over het algemeen meer tevreden te zijn over hun woning dan over hun woonomgeving. <i>Bij zelfstandig wonen</i> De jongeren hebben al een mening gevormd over hun toekomstige woning en woonomgeving. De belangrijkste aspecten waaraan de toekomstige woning moet voldoen zijn: een voldoende grote, comfortabele woning met een tuin. ASO-jongeren hechten meer belang aan het comfort van de woning, de aanwezigheid van een tuin, voldoende lichtinval, een eengezinswoning en aparte slaapkamers.

	Voor iets meer dan de helft van de jongeren zal ook de prijs een belangrijke rol spelen. De sociale woning scoort helemaal niet goed. De helft van de bevraagde jongeren wil later een rustige woonomgeving en bijna de helft antwoordt dat ze over voldoende groen en open ruimte wil beschikken. Een woonomgeving waar voldoende sociaal contact mogelijk is, met weinig of veilig verkeer, waar het ook veilig is op het vlak van criminaliteit en waar genoeg voorzieningen aanwezig zijn om te ontspannen of te winkelen, zal ook hoog scoren bij jongeren die het ouderlijk huis verlaten. Aan de jongeren werd tevens gevraagd waar zij het liefst zouden wonen. Bijna de helft zou graag in een landelijke omgeving wonen. Een woning in het stadscentrum is het minst geliefd: meer dan de helft wil hier liever niet wonen. 2) <u>Woontevredenheid: verklarende factoren:</u> De algemene tevredenheid van de jongeren over hun woning en woonomgeving varieert duidelijk naargelang het type buurt waarin ze wonen. Wanneer enkele kenmerken van de jongeren elk afzonderlijk onderzocht worden op hun verklarende waarde, dan blijkt dat zowel de onderwijsvorm, het type en de eigendomsstatus van de woning, het gezinstype als het beroep en nationaliteit van de ouders de tevredenheid over de woning beïnvloeden.
Woonbehoeften	1) <u>Woonsituatie versus woontevredenheid en woonwensen</u> <i>Socio-demografische situatie en woonsituatie versus woontevredenheid:</i> In de combinatie 'eenoudergezinnen in kleine flatgebouwen' zijn de jongeren het minst tevreden over hun woning en woonomgeving. Deze subgroep wordt gevolgd door de combinatie 'probleemgezinnen in kleine flatgebouwen', 'probleemgezinnen in arbeiderswoningen' en 'de gemiddelde socio-demografische situatie in arbeiderswoningen'. De jongeren die het meest tevreden zijn over woning en woonomgeving behoren tot de subgroepen 'lagere inkomensgezinnen in een gemiddelde woningsituatie', 'hoge inkomensgezinnen in een gemiddelde woningsituatie', gemiddelde socio-demografische situatie in een gemiddelde woningsituatie' en 'hoge inkomensgezinnen in grote woningen'. <i>Socio-demografische situatie en woonsituatie versus woonwensen:</i> Basiscomfort is voor de meeste jongeren het belangrijkste aspect waaraan hun woning moet voldoen maar jongeren uit de subgroepen 'gemiddelde socio-demografische situatie in grote woningen' (vinden een tuin belangrijker), 'probleemgezinnen in kleine flatgebouwen' (hechten meer belang aan een eengezinswoning en aan een speelkamer) en 'probleemgezinnen in arbeiderswoningen' (wensen ook meer dan anderen een speel- of hobbykamer) hechten hieraan minder belang. Bij deze laatste twee zou er sprake zijn van een mismatch tussen hetgeen ze wensen en hetgeen ze hebben. De subgroepen 'probleemgezinnen in kleine flatgebouwen', 'probleemgezinnen in arbeiderswoningen' en 'eenoudergezinnen in kleine flatgebouwen' hebben een afwijkend wensenpatroon voor de woonomgeving. Het gaat in deze drie gevallen vooral om stedelijke buurten waar de jongeren opvallend meer kiezen voor een propere buurt en voor voetpaden in hun omgeving. 2) <u>Extrapolatie van de woontevredenheid naar alle Vlaamse jongeren.</u> Volgens de modellen die de tevredenheid over de woning verklaren, zullen kinderen die wonen in een appartement met slechts één slaapkamer het minst tevreden zijn. De helft van de kinderen woont in buurten waar weinig kinderen in alleenstaande woningen gehuisvest zijn (cluster 3). De kinderen die in de buurt van cluster 4 wonen zullen het meest tevreden zijn over hun woning. De meeste kinderen in dit type buurt wonen immers in een grote alleenstaande koopwoning met tuin en met groot comfort. Deze buurten zijn verspreid over Vlaanderen. Voor de extrapolatie van de tevredenheid over de woonomgeving naar alle Vlaamse buurten, verwijzen de onderzoekers naar het type woning als verklarende factor. De buurten binnen cluster 4 worden vooral gekenmerkt door veel alleenstaande woningen met tuin. Die buurten worden als meer aangenaam ervaren. 3) <u>Woonwensen bij de stap naar zelfstandig wonen</u> Jongeren in de kernsteden hechten minder belang aan de zogenaamde 'ideale woning en woonomgeving' en aan een toekomstige 'landelijke locatie'. Vooral in de negentiende -eeuwse

	wijken kiezen jongeren meer voor een appartement met alles in de buurt. Het wensenpatroon van jongeren in de banlieue, de forensenwoonzone en de landelijke gemeenten is het tegengestelde van dat van de jongeren die in de stad wonen. Zij willen de 'ideale woonsituatie' die ze hopen te vinden in een landelijke gemeente. Er lijkt een verband te zijn tussen de huidige woonsituatie en de gewenste toekomstige locatie.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Om het beleid beter te kunnen afstemmen op de wensen en behoeften van kinderen en jongeren is er nood aan onderzoek dat deze elementen in kaart brengt. Het onderzoek 'jongeren en wonen in Vlaanderen: woonsituatie, woonwensen en woonbehoeften' peilt naar de woonvoorkeuren, woonwensen en woonbehoeften van kinderen tot en met achttien jaar.

Het onderzoek bestaat uit de volgende delen:

Een eerste aspect dat onderzocht wordt is de huidige woonsituatie van min-achttienjarigen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De vraag wordt gesteld of er een significant verschil bestaat in de woonsituatie van kinderen en jongeren in verschillende deelgebieden van Vlaanderen en in het bijzonder in de stadskern, de stadsrand, de agglomeratie en het platteland. Om een zicht te krijgen op de kenmerken van hun woningen, wordt er gebruik gemaakt van de individuele gegevens van ruim anderhalf Vlaamse en Brusselse jongeren op basis van de Algemene Volks- en Woningtelling van 1991. Op basis van deze gegevens wordt de woonsituatie van de kinderen en jongeren geanalyseerd. De woonsituatie wordt voorgesteld in thematische kaarten waarin telkens één variabele ruimtelijk wordt voorgesteld. Naast deze voorstelling, wordt aan de hand van een principaal-componenten-analyse een ruimtelijke synthese gemaakt van de belangrijkste kenmerken.

Uit de combinatie van de socio-demografische kenmerken van de kinderen en hun woonsituatie is duidelijk dat de meest kindonvriendelijke buurten gelegen zijn in de negentiende-eeuwse wijken van Antwerpen, Brussel en in mindere mate Gent. Meer dan de helft van de buurten in de negentiende-eeuwse wijken wordt gekenmerkt door potentiële 'probleemgezinnen', wonend in 'kleine flatgebouwen' met dikwijls slechts één slaapkamer en in oude 'arbeiderswoningen' met gebrek aan comfort. Buiten de steden zijn er echter ook minder gunstige woonomstandigheden voor kinderen. In landelijke gemeenten zijn er talrijke buurten met kinderen van 'lagere inkomensgezinnen' die wonen in 'oude, comfortloze arbeiderswoningen'.

Daar deze cijfers echter verouderd zijn, wordt er een aanvullende paragraaf in het boek opgenomen. Hierin wordt een aanzet tot actualisering doorgevoerd. Aan de hand van de data van het Rijksregister op 1 januari 2001 wordt er in deze paragraaf onderzocht of er sprake is van een positieve of negatieve evolutie, of van een stabilisatie in hun woonsituatie. De analyse van deze gegevens wijst op een nog altijd voortdurende suburbanisatie van (gezinnen met) kinderen. De stadskernen en de verder afgelegen perifere gebieden lijden een groter verlies dan gemiddeld Vlaanderen. De negentiende-eeuwse wijken en agglomeratie daarentegen kennen zowel een absolute als een relatieve toename in het aantal kinderen. De stadsgewesten worden bijgevolg verder uitgehouden en groeien vooral aan hun randen aan. De gebieden buiten de stadsgewesten hebben de voorbije tien jaar verdere toename gekend van het aantal kinderen. De onderzoekers vermoeden dat dit een verslechtering betekent van de woonsituatie van de Vlaamse kinderen. Immers, met als achtergrond de afname van het aantal kinderen in Vlaanderen, is er een absolute toename in buurten getypeerd door 'kleine flatgebouwen', 'arbeiderswoningen' en 'eenoudergezinnen' en een relatieve toename in buurten getypeerd door 'lagere inkomensgezinnen'.

Het volgende deel in het onderzoek betreft de woontevredenheid en woonwensen. De onderzoekers willen een antwoord verkrijgen op wat de wensen van de huidige jeugd zijn over hun woning en woonomgeving. Om hierover gegevens te verzamelen, hanteren de onderzoekers een grootschalige enquête. Concreet wil men een aantal specifieke doelgroepen bevragen, met name jongeren in grote steden, in de Brusselse rand, in sociale huisvesting en in kansarme buurten. De selectie van gemeenten is hier dan ook op afgestemd. De onderzoekers willen deze jongeren bereiken via de school. Bij de selectie van de scholen in de vooraf gekozen gemeenten, werd rekening gehouden met het type buurt waarin de school zich bevindt. Ook werd er rekening gehouden met verschillende onderwijsnetten en verschillende richtingen. Er werden twee leeftijdsgroepen bevestigd: leerlingen uit het 1ste middelbaar en het 6de middelbaar. Het totaal aantal enquêteformulieren dat in de databank werd opgenomen bedraagt ongeveer 4320.

Uit de enquête blijkt dat de meeste jongeren tevreden zijn over de huidige woning. Het minst tevreden zijn ze over de tuin en de stilte in huis. Uit de open vragen kan afgeleid worden dat vooral de achttienjarigen meer belang hechten aan stilte en privacy in huis, terwijl de twaalfjarigen meer aandacht besteden aan een grote en aparte slaapkamer. Een voldoende grote woning, een tuin en het noodzakelijk comfort vinden beide groepen de belangrijkste kenmerken van een woning. Ook werd het duidelijk dat de jongeren meer tevreden zijn over hun woning dan over hun woonomgeving. Vooral het verkeer, de groenvoorziening en het aanbod aan ontspanningsmogelijkheden moeten het ontgelden. Bovendien zijn achttienjarigen ook minder tevreden over het aanbod van openbaar vervoer terwijl twaalfjarigen minder tevreden zijn over de veiligheid en netheid in de buurt.

De tevredenheid over de woning wordt in grote mate bepaald door de aanwezigheid van een tuin of een terras aan de woning, het type en de eigendomsstatus van de woning en de leeftijd van de jongere. Verklarende variabelen in de tevredenheid over de woonomgeving zijn vooral de aanwezigheid van groen en water, de mogelijkheden tot buiten spelen en sporten, de aanwezigheid van aangelegde speelpleinen en van winkels om te shoppen in de buurt, de aanwezigheid van een tuin of een terras aan de woning, het type huis, de verstedelijkingsgraad van de buurt en de leeftijd van de jongere.

De algemene tevredenheid van de jongeren over hun woning en woonomgeving varieert naargelang het type buurt waarin ze wonen. Jongeren die wonen in de negentiende-eeuwse wijken van de grote steden zijn het minst tevreden over hun woning en hun buurt. In de banlieue lijken de meest tevreden jongeren te wonen.

Jongeren kiezen voor grote, comfortabele huizen met tuin in een groene, veilige, rustige en goed bereikbare omgeving. Als ze echter prioriteiten moeten stellen, gaat hun voorkeur uit naar een voldoende grote woning, een tuin en het noodzakelijk comfort. Veiligheid, gevolgd door groene ruimte en ontspanningsvoorzieningen lijken belangrijke kenmerken te zijn van de woonomgeving.

Wat de woonwensen op vlak van de eigen toekomstige woning betreft, willen de meesten een grote eengezinswoning met voldoende comfort en een tuin, gelegen in een rustige, groene veilige en propere omgeving waar voldoende sociaal contact is. 60% van de jongeren geven aan dat zij later niet zullen kiezen voor een woning in de stad.

In het laatste deel van het onderzoek worden de resultaten uit deel 2 teruggekoppeld naar de woonsituaties van de jongeren. Op deze manier wil met tot uitspraken komen over de woonbehoeften van deze jongeren.

Uit deze confrontatie blijkt dat vele buurten in de Vlaamse grootsteden gekenmerkt zijn door een samengaan van woningen en woonomgevingen die niet aangepast zijn aan de activiteiten van de kinderen en jongeren. Vooral in de negentiende-eeuwse wijken voldoet de huidige woonsituatie van de kinderen niet aan hun woonwensen. Hier worden dan ook de minst tevreden kinderen aangetroffen. Bovendien blijkt dat een landelijke woning meer geliefd is bij de jongeren. Toch is er een ruimtelijke differentiatie merkbaar: jongeren die nu in de stad wonen, uiten de meer de voorkeur voor een toekomstige stedelijke locatie. Er is ook een verschil merkbaar in de eigenschappen waaraan die toekomstige locatie zou moeten voldoen. In de stedelijke woonmilieus gaat het om de aanwezigheid van stedelijke voorzieningen dicht bij huis. In de suburbane en landelijke woonmilieus betreft het in belangrijke mate om de vraag naar (groene) ruimte en rust.

De resultaten van dit onderzoek fungeren als een beleidskader om een antwoord te kunnen geven op de vraag waar welk beleidsdomein moet tussenbeide komen en waar prioritair acties nodig zijn om de problematiek van jongeren en hun woonomgeving aan te pakken. Er dienen prioriteiten gesteld te worden, rekening houdend met het ruimtelijk mattheuseffect. Op basis van de conclusies uit de bevraging van de jongeren, kunnen beleidsadviezen geformuleerd worden.